

זכור ימות עולם

א. זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור. עיין רש"י וכבר פירש"י בכמה מקומות לומר הדרשה תדרש ואין מקרא יוצא מידי פשוטו. וגם כאן נראה דפשוטו של מקרא קאי על כל הדורות ועל כל המעשים הנעשים בעולם, דמאחר דבכל הארץ משפטיו ומשפטי ה' הם לפי דיני התורה, וא"כ כמו שצריך להבין דברי התורה ולהעמיק בה, כן ג"כ צריך להתבונן בכל המאורעות הבאות לעולם ולמצוא יסודם עפ"י משפטי התורה. אבל אל יסמוך האדם על בינתו, כי דעתו קצרה מלהבין דעת עליון, אלא צריך לשמוע להמקובל אצלנו בתורה שבע"פ, וזהו שהוסיף הכתוב "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך", וכגון הסיפורים שנכתבו בכתבי הקדש אי"א להבינם מהכתובים לבד, כי אם על פי פירושי רז"ל. וכדי להבין דברי ימי עולם (וועלט געשיכטע) מסרה לנו התורה מפתח גדול, לידע את הציר אשר עליו תסוב ההנהגה העליונה בעולם והוא בכתוב מיד "בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים למספר בני ישראל כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו", ופירושו: כי מאחר שמוכן מאליו, כי כל היצורים נבראו לעשות רצון קונם ומכל סוגי הנמצאים העיקר הוא המין האנושי ומהמין הזה העיקר הוא עם ישראל, שהם חלק ה' ועבדיו ואף שהם המעט מכל העמים, אבל כן הוא בכל הבריאה, כי הפסולת מרובה על האוכל. וכמו שמין בע"ח מרובין יותר ממין האנושי, כן ג"כ במין האנושי, העכו"ם הן יותר מישראל. (ועפ"ז תתישב מה שתמה הרמב"ן פ' במדבר למה שבט לוי מספרו מעט כ"כ לעומת שאר השבטים. כי כמו שעם ישראל נבחר מכל האומות, כן שבט לוי נבחר מכל השבטים ולעולם הסולת מועט מהקליפה והסובין ומורסן) ונמצא שתכלית כל הבריאה היא רק בשביל ישראל. וכמו שפירש"י:

אוצר החכמה

קובץ מאמרים / וואסערמאן, אלחנן בונם בן נפתלי בינוש עמ' 70

<http://www.otzar.org> הודפס מאתר אוצר החכמה

קובץ מאמרים

פב

בראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית. וא"כ גם המעשים הנעשים בעולם, תכליתם רק בשביל ישראל וזה מפורש בכתוב „הכרתי גוים נשמו פנותם החרבתי חוצותם אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר“. ומזה למדנו שאין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל (יבמות ס"א) ולדוגמא גבולות העמים והמדינות בשנים האחרונות, שנקבעו אחרי המלחמה, צריך להבין ולזכור כי טרם שנכתבו בוורסייל, כבר נכתבו ונחתמו בבי"ד של מעלה. ושמה עיקר השקפתם היא רק בשביל ישראל, ולטובתם או לפורענותם, להוכיחם כמו שכתוב „הוי אשור שבט אפי“.

וזהו שכתוב יצב גבולות עמים, תמיד בכל דור, למספר בני ישראל, והטעם „כי חלק ה' עמו“, כי ישראל לבדו הוא חלק ה' ולא שאר האומות, וע"כ כל ההנהגה העליונה מתאימה לצורכי עם ישראל. ואף כי דעתנו קצרה מהבין איזה יחס יש בין צורכי ישראל לגבולות איים רחוקים בקצוי ארץ, אבל קורא הדורות מראש יודע כי יש בזה איזה צורך לישראל בהוה או בעתיד, כמ"ש הרמב"ם שלפעמים נבנה ארמון גדול ומפואר וכל תכלית מציאותו הוא, כי לאחר מאה שנה יעבור איש חסיד בעת זרם מטר ויכנס תחת גג השער מהארמון הזה, לחסות ממטר או משלג.

ב. והנה על תקופתנו שהיא עיקבתא דמשיחא, יש נבואה מיוחדת. „והשלחתי — אשסה — עם בעם ומשפחה במשפחה“ והגנו רואים זאת בעינינו. כי כל העולם כולו עכשיו כמו ביבר של חיות טירפות המתנפלות זו על זו וחבורה על חבורה, ככה עתה בעולם אומה על אומה ומדינה על מדינה ובאותה מדינה עצמה מפלגה עם מפלגה באותה מפלגה עצמה סיעה נגד סיעה וכו'. והכל בשביל ישראל. ככתוב אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר (ויש בזה גם טובה לנו, כי אילו היה אצלם שפה אחת ודברים אחדים, לא היה אפשר לישראל להתקיים ביניהם, מגודל שנאתם לנו. ודי למבין) להכניע לבבם לאביהם שבשמים. והידיעה הזאת בעצמה היא העצה היעוצה להנצל מרוע הגזירות, ככתוב והיה כאשר ירים משה ידו, בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה וגבר ישראל וכאשר נעלים

אוצר החכמה

קובץ מאמרים / וואסערמאן, אלחנן בונם בן נפתלי בינוש עמ' 77

<http://www.otzar.org> הודפס מאתר אוצר החכמה

קובץ מאמרים

פג

עינינו מזה יגברו הצרות, ככתוב „ואם תלכו עמי קרי, שתאמרו מקרה הוא, ויספתי ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם“. ואין לנו שום עצה ותחבולה להנצל מהצרות, כי אם להשיב אל לבנו ולקבוע בדעתנו ^{אוצר החכמה} כי יד' ה' היתה בנו ולא מקרה הוא לנו. אמנם זה לבד לא יועיל רק שלא להוסיף לנו פורענות על פורענות, אבל להנצל לגמרי מהצרות עדיין אינו מספיק, וזה מפורש בכתוב „הלא כי על אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה ואנכי הסתר אסתיר“ (עיי"ש ברמב"ן). אלא צריך לחפש ולבקש עוד עצה איך להנצל ודבר זה שאלו תלמידיו את ר"א הגדול. מה יעשה אדם וינצל מחבלי משית. ואמר להם יעסוק בתורה וגמ"ת, כי בימינו שהוא עידן ריתחא בעולם צריך לתורה וגמ"ת יחד כדי להנצל, כי אם יעסוק אדם בחסד יתנהגו עמו ג"כ במדת החסד, דבמדה שאדם מודד בה מודדין לו ואז תוכל התורה להגין עליו, אבל אילו יתנהגו עמו במדת הדין לא תגין התורה עליו.

ג. כל המיצר לישראל נעשה ראש הטעם הפשוט בזה, כדי להכניע לבן של ישראל ולא יבטחו על משענת קנה רצוץ עזרת שרי המלוכה וכמו שאמרו: „מה ראתה אסתר שזימנה את המן להמשתה, כדי שלא יאמרו ישראל אחות לנו בבית המלך“. ויש עוד טעם אחר לזה כי מטבע האדם שהוא חפץ לראות במפלתו של אויבו ואם רואה ההיפוך כי שונאו מתרומם ומתנשא הוא מצטער מזה וא"כ כשהמיצר לישראל נעשה ראש, הצער מזה עולה בחשבון הצרות אשר היו ראויין לבוא ועי"ז הצרות מתמעטין מכפי שהיה צריך להיות לפי הדין של מעלה. וכן בימינו, שאנו רואין שקמו רודפין על ישראל בחמה נוראה כחמת עכשוי, היא עצה עמוקה להציל ישראל מכליון, כמו שפירש"י בריש אתם נצבים: שהיסורין מציבין ומקיימן אתכם, והיינו כי כל הקטיגוריא שאנו שומעין משונאי ישראל הדבר ברור, כי שורשן ויסודן למעלה, שנתרבו קטיגורין על ישראל באופן גורא ואין שום עצה להשתיקן כי גברו העונות. ואין שום זכות יכול לעמוד כנגדן, ולפי הקטיגוריא היה ראוי לכלות את ישראל ת"ו ולמחות את שמם. מה עושה הקב"ה? מקים עליהם

אוצר החכמה

קובץ מאמרים / וואסערמאן, אלחנן בונם בן נפתלי בינוש עמ' 72

<http://www.otzar.org> הודפס מאתר אוצר החכמה

רודפין. וכיון שישראל הן נרדפין הלא כתיב האלקים יבקש נרדף אפילו צדיק רודף רשע ועי' ישראל ניצולין מכליון.

ד. בשירת האזינו נכללו כידוע כל קורות עם ישראל מראשית הימים עד בוא הגואל הנזכר בכתוב "כי ידין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם". וזה יהיה בעת אפס עצור ועזוב. ופירוש דברים אלו, כי בכל עת הגלות היה תמיד שלטון פנימי בישראל. להחזיק את הדת אשר היה כח בידן לענוש את העוברים על דת כגון ראשי גליות בבבל ¹⁴⁹² והנשיאים בא"י בימי חכמי התלמוד, וגם אחר חתימת התלמוד, בימי רבנן סבוראי והגאונים ואחרי חורבן הישיבות בבבל, כאשר גלתה התורה לספרד אשכנז וצרפת. מבואר בספרי הראשונים, כי היה כח בידי גדולי הדורות לענוש את העבריינים, ובספרי חכמי ספרד האחרונים כמו ריב"ש ותשב"ץ מבואר כי היו בימיהם "ברורי עבירות", היינו שהיו אנשים אשר נבררו בכל עיר לבער עושי רשעה ואין ספק שגם הממשלה ידעה מזה ולא מחתה בידם. ונמצא בשו"ת הרא"ש שצוה לחתוך חוטמה של אשה זונה ומבואר בכמה ספרי שו"ת מהראשונים אשר המלך שלח אליהם לפסוק כד"ת בין איש לרעהו, אשר הגישו משפטם אל המלך, ואח"כ כאשר גלתה התורה למדינת פולין וליטא היה ועד ארבע ארצות, אשר התאספו בימי ה"ירידים", לתקן תקנות כוללות לכל המדינה ודבריהם היו נשמעין כדבר מלך שלטון, ואח"כ בימי ממשלת רוסיא עדיין היה "קהל", אשר היה כח בידם לאסור בבית האסירים "קונע" וזה נהג עד שנת ת"ר, אשר בשנה ההיא ניתן חוק ע"י ניקליי הראשון לבטל שלטון הקהל ע"י מלשינות של המסכילים כידוע, אבל בכ"ז עדיין היה סמכות רוחנית של גדולי הדור, אשר על פני כל העם יכבדו, והאחרון שבהם היה הגאון בעל באר ונחל יצחק מקוונא, כי היה חשוב אצל שרי הממשלה והיו דבריו נשמעין גם אצל החפשים מעמנו, וסמוך לפטירתו קמו בעלי הכת הידועה אשר הציבו להם למטרה לרמוס ברגל את שארית הסמכות הרוחנית של גדולי התורה והצליחו בזה באופן מבהיל ותחת אשר בדורות הקודמים היו הפושעים בושם קצת והיו צריכים לעשות מעשיהם

אוצר החכמה

קובץ מאמרים / וואסערמאן, אלחנן בונם בן נפתלי בינוש עמ' 78

<http://www.otzar.org> הודפס מאתר אוצר החכמה

קובץ מאמרים

פה

בהסתר ולמצוא אמתלאות להנהגותיהם, הנה עתה לא די שאינם מתביישים, אלא אדרבא מתגאים ומתפארים בעשותם ביד רמה נגד התורה, גם במקום שאין להם שום תועלת גם מדומה מזה, כידוע ממעשי היעווסעקס במדינה האדומה ובכל הארצות ובפרט באה"ק, ונעשו חבורות מהרסי האמונה "אפיקורסים קליזליך" והקדוש בעל ח"ח ז"ל היה אומר, כי זה נרמז בכתוב ריש נצבים, כי בשרירות לבי אלך במראית לבי, היינו שכן היא שיטתי והרוצח והגולן אומר. כי אינני רוצח פשוט אלא קאמוניסט אני ושיטת הקמוניזם נראית בעיני. וע"ז אמר הכתוב לא יאבה ה' סלוח לו וגו' אם יעשה לו "שיטה" לעבור על דברי התורה, זהו רע יותר מכל פורקי עול, ורואים אנו במדת הדין שפגעה בנו בעת האחרונה איך היא מדה כנגד מדה ממש, כי לפני חמשים שנה שהיו פוגרמים ברוסיה וידוע שנסדרו ע"י הממשלה, אבל זה היה בחשאי קצת ולפנים היו מענישים בעונש קל לרוצחי נפשות דומה דמאן דקטיל לשלם ארבע וזוי אמנם לא הגיעו למדרגה זו שתהא להממשלה "פראגרמא" בדרך רשמי להשמיד את כל היהודים, אבל בימים האחרונים אנו רואין, כי ממשלה ידועה מפרסמת ומכרזת גלוי לכל "שיטה" ממש, לאבד את כל היהודים זה לעומת זה ממש.

מעשה אבות סימן לבנים

א. מדרש, ר"פ וישב, אתה מצא כל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף, זה נשטם וזה נשטם, זה גלה ממקומו וזה גלה ממקומו זה אחיו מבקש להרגו וזה אחיו מבקשין להרגו. והנה רז"ל מסרו לנו מפתח לסיפורי התורה מהאבות. כי "מעשה אבות סימן לבנים", כי התורה היא נצחית וגם הסיפורים, הכתובים בתורה, הם נצחים, דכל נבואה שלא הוצרכה לדורות לא נכתבה, אלא שבסיפורי התורה נכללו כל הדורות הבאים עד סוף כל הדורות, ומה שאירע ליעקב עם עשו ולבן יורה על מצב עם ישראל בין העמים. ועיקר רמב"ן ריש וישלח, דכל הפרשה הזאת היא פרשת הגלות ומהתנהגותו של

אוצר החכמה

קובץ מאמרים / וואסערמאן, אלחנן בונם בן נפתלי בינוש עמ' 74

<http://www.otzar.org> הודפס מאתר אוצר החכמה